

İLHAN SAMİ ÇOMAK
Karıncaya Yuvasını Dağıtmamak

İletişim Yayınları 3020 • Bugünün Kitapları 257

ISBN-13: 978-975-05-3114-9

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Oben Üçke

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İLHAN SAMİ ÇOMAK

Karınca Yuvasını Dağıtmamak

ILHAN SAMİ ÇOMAK 1973 yılında Bingöl-Karlıova'da doğdu. 1994 yılında İstanbul Üniversitesi Coğrafya Fakültesi'nde öğrenciyken, yoğun işkenceler gördüğü bir gözaltı sürecinden sonra tutuklanarak cezaevine kondu. Yargılanması, polisin işkenceyle düzenlediği ifade tutanakları esas alınarak, DGM'de gerçekleşti. İdam mahkûm edildi ancak iyi hali göz önünde bulundurularak, Türkiye'de idam cezası da kalkınca, cezası müebbet hapse çevrildi. Türkiye'deki yasal yolların tükenmesiyle yaptığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başvurusu sonucu AIHM, 2007'de Çomak'ın adil yargılanmadığına ve yargılamamın yenilenmesine hükmetti. Kararın üzerinden altı sene geçtikten sonra, 2013'te yargılama yeniden başladı. Ancak yeniden yargılama da –yine hiçbir delil olmaksızın– 2016'da Çomak'ın aleyhine sonuçlandı. Dosyası şu an Anayasa Mahkemesi'nde.

Erkek kardeşinin vefatı üzerine onun ismi olan Sami'yi de kendi ismine katan İlhan Sami Çomak'ın cezaevinde kaldığı 27 sene içinde yayımlanmış onlarca düzyazı ve makalesi ile sekiz şiir kitabı bulunmaktadır: *Gitmeler Çiçek Korusu* (Fırat Yayınları, 2004), *Açık Deniz* (Aram Yayınları, 2007), *Günaydın Yeryüzü* (Aram Yayınları, 2011), *Kedilerin Yazdığı İlahi* (Yasakmeyve Yayınları, 2014), *Bir Sabah Yürüdüm* (Yasakmeyve Yayınları, 2017), *Yağmur Dersleri* (Yasakmeyve Yayınları, 2017), *Dicle'nin Günlüğü* (Yasakmeyve Yayınları, 2017), *Geldim Sana* (Manos Yayınları, 2019). *Geldim Sana*, Sennur Sezer Emek-Direniş Şiir ve Öykü Ödülü'ne layık görülmüştür.

Şiirleri İngilizce, Norveççe, Rusça ve Galce'ye çevrilen Çomak, Türkiye Pen üyesi olmasının yanı sıra Kürt Pen (PENa Kurd), Norveç Pen ile Galler Pen Cymru Yaşam Boyu Onur Üyesi ve Türkiye Yazarlar Sendikası üyesidir.

<https://ilhancomak.com/>

https://twitter.com/ilhan_comak

<https://www.instagram.com/ilhansamicomak/>

<https://www.facebook.com/Ilhan-Sami-Çomak-528837590572815/>

Keké'ye...

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ /	
Şair, İyi Süvari · BURHAN SÖNMEZ	11
BİR YAŞAMDAN BİR YAŞAMA	
Çocukluk Öyküsü	15
YAŞANMAYAN ZAMAN	
Tutukluluk Öyküsü	69
CEZAEVİNDE ŞAİR OLMAK	
Şiirin Öyküsü	91
UMUT... HEP UMUT	
Umudun Öyküsü	115
ARAYIŞIN SESİ	
Adalet Arayışının Öyküsü	145
HUKUKİ SÜREÇ: NE OLMUŞTU?	149
İLHAN ÇOMAK DAVASI: ÇÜRÜYEN BİR ŞEYLER VAR	
TÜRK HUKUKUNDA · FIRAT AYDINKAYA	152
ÇOMAK DAVASI: HER ŞEY TEM'DEN DGM'YE GİDEN	
1994 TARİHLİ FEZLEKEYLE BAŞLADI · KEMAL ŞAHİN	156

ŞİİRİMDEKİ KUŞLAR HAVALANDI

Çırpındım ben taze otların çiyinde
Karanlıkta nehrin yatağını aradım
Aramak güzelmiş! Susamak ve özlemek
Heyecanıma çarpıp parlayan varlığın rengi çok güzel!
Artık gizli bir bahçe değil hayat
Dokunsun bana nerde unutulmuşsam işte.

Rüzgârı duydum alnımda
Işığın ve serinliğin penceresi açıldı
Bahçeler çok güzel! Ağaçlarla yapraklar arasında bir enginlik
Sular beni beklemiş sanki bunca zamandır.
Gülümsüyor daha ötede genişlik
Lalenin ve salkımın arzulu genişliği
Toprağın unuttuğum kokusu, şekillerin sonsuz yeniliği
İpeğin yumuşaklığı ve gökyüzü genişliyor.
Gülümsüyor hayat
Dünya adımlarımı beklemiş sanki bunca zamandır

Uzun uzun tarttım zorluğu
Gerçeğin kapısına geldim nihayet
Ve yürüdüm duvarsız mevsimlere çok güzel!
Ağaçların pütürlü gövdesine inandım.
Yağmurlar yıkadı beni!
Dağlarda kar gördüm, yüceliğin fetheden gölgesini gördüm
Ve düş tohumunun çatlayışını duydum
Yalnız ve kalabalık insanlar vardı
Kentte kadın ve erkekler gördüm
Aşk beni beklemiş sanki bunca zamandır.

Şiirimdeki kuşlar havalandı!

İlhan Sami Çomak, Silivri, Haziran 2019

SUNUŞ
Şair, İyi Süvari
BURHAN SÖNMEZ

İlhan Sami Çomak ile 15 Kasım 2019 tarihinde tanıştım. Şairler özel insanlardır, öyle bilinir, ulaşılmaları zordur. O zaman için 26 yıldır cezaevinde yatan İlhan'a ulaşmak için ardında şiirlerini ördüğü kalın duvarlardan ve demir parmaklıklardan geçmek gerekiyordu. Gönül isterdi ki, o kendisi geçsin duvar ve parmaklıklardan, bu tarafa, bizim hayatımızın yayıldığı sokaklara gelsin. O günleri de göreceğimiz ümidiyle İstanbul'dan çıkıp Silivri Cezaevi'ne gittim. Yaklaşık otuz bin tutsağın kaldığı cezaevinin iç bloklarında, labirentleri andıran koridorlarında bir o yana, bir bu yana yönelip sonunda bir görüş yerine girdim. Beklerken, bu rutubette yaratılan güzel şiirlerin bunca acıya değip değmediğini düşündüm. Özgürlüğün tartılacağı bir terazi bulunmadığını anladım. Biraz sonra kapı açıldı ve fotoğraflarından bildiğim İlhan geldi. Fotoğrafların durgunluğu geçen zamanı hissettirdiğinden insana keder verir ya, canıyla, canıyla karşımda duran İlhan da aynı kederi yayıyordu. Uzun boylu, inceydi. Ahmed Arif'in "Otuzüç Kurşun" şiirinde küçük dayısını tarif ederken söylediği "Yakışıklı, hafif, iyi süvari" sözlerini

çağrıştırıyordu. Şu demirlerden geçebilse atına atlayıp gidecekti, ne yana olursa olsun.

Birkaç yıl arayıla aynı üniversitenin farklı bölümlerinde okumuştuk. Yaz tatili dönüşünde üniversitenin kantininde buluşan iki arkadaş gibi sarıldık. Zamanın tekerleği hapiste yavaş döner, insanın hareketleri de yavaşlar. İlhan o yavaşlığı sadelikle taşıyordu. Sesi yumuşaktı. Telaşsız konuşuyor, zarif kelimeler kullanıyordu. Üniversite yıllarımızdan, Beyazıt'tan, Laleli'den söz ettik, birbirine çok uzak ama birbirine çok benzediğini anladığımız köylerimiz hakkında konuştuk. Kitap ve yazar adları andık.

Koğuşunda aynı anda yedi kitap bulundurma hakkı vardı. “Kitaplarım ve şiirlerim, benim buradaki hayatım bunlardan ibaret” dedi. Ben ona şiirlerinin dışarıda gördüğü ilgiden, yurtdışında da adına etkinlikler düzenlendiğinden söz ettim. Tanımadığı pek çok seveni onun kitaplarını okuyor ve onun özgürlüğü için uğraşıyordu. Bunları anlatırken, ona bu cezaevinin duvarları ardında unutulmadığımı, yalnız olmadığımı göstermeye çalışıyordum.

O sırada, zihnindeki boşluktan söz etti İlhan. Yüz ifadesi, kullandığı kelimelerden daha vurguluydu. Sesi durgunlaştı. Yirmi altı yılın sonunda artık dışarıdaki hayatın gerçekliğini tasavvur edemediğini söyledi. “Anımsamaya çalışıyorum,” dedi, “bir zamanlar dışarıda olduğumu, İstanbul’un sokaklarında yürüdüğümü hayal etmeye çalışıyorum ama zihnim algılamıyor. Dışarıdaki hayatıma dair gerçeklik duygumu yitirdim. Sanki burada, cezaevinde doğdum ve dünya hakkında bildiğim şeyler ya ziyaretçilerden duyduklarım ya da kitaplardan okuduklarımız.”

O ılık Kasım gününde cezaevinden çıktığımda, içeride bir şairi değil de 21 yaşından beri dışarıyı göremeyen kardeşimi bıraktığımı hissettim. Kalın bir çivi gibi zihnime çakılan sözlerini taşıyordum kendimle.

“Mutlu bir çocukluk yaşadım... Babam ve annemin çocukluğuma sinen sevgilerini şimdi bile hissediyorum. İnsanın anavatani çocukluktur denir ya, eh, ben yoksul ama sıcacık bir anavatanda büyüdüm...”

BİR YAŞAMDAN BİR YAŞAMA

Çocukluk Öyküsü

Bingöllü'yüm. Bu, bir yere kadar böyle. Yani Bingöl'de doğdum ve daha önemlisi kendimi oraya ait hissedirim. Öyleyse bir ek yapıp daha açıklayıcı bir şey söylemeliyim: Coğrafi ve kültürel olarak Dersim ve onun temsil ettiği değerlerin uzandığı bir yer olarak Bingöllü'yüm, hem de büyük bir sevgiyle.

1973 yılında doğmuşum, bu kesin. Nedir ki, hangi ayda doğduğumda bir anlaşmazlık var, büyük değil, küçük bir anlaşmazlık. Aklıma yattığından, bu uyuşmazlığı kabul ederim. 2 Nisan kayıtlara geçen tarihtir, kimlik bilgilerimde böyle yazar. Annem, “Haydar amcanın oğlu Rasim askere gittiği gün doğdun” diyor. Ölçtüm, biçtim, sordum, sordurdum Mart'ın başında askere gitmiş Rasim amca. 8 Mart doğmak için çok çekiciydi. Kadınlar Günü'nde doğmuş olmak kiskanılmayacak gibi değil hani. 8 Mart'ta doğduğuma karar verdim ben de. Bu, hepten bir tercih değil elbette; iki tarihten, iki olasılıktan birinde karar kıldım.

Doğum günümü kendim belirledim. Dünyaya gelişimi kutlama hevesinde olanlara, açıklayıcı bilgiyle hangi gün is-

terlerse kutlayabileceklerini söylüyorum. 8 Mart'ta ve 2 Nisan'da ayrı ayrı kutlayabileceklerini de açgözlü bir avutulmuşlukla beklediğimi de eklemeyi ihmal etmiyorum! 8 Mart ve 2 Nisan arasında 26 gün var. Hayatla aram iyi olmadı hiç. Ondan alacaklıyım, hem de şiddetli bir şekilde. Eh, 26 gün az ama yine de bir şeydir. Bu haliyle, öldüğümde gün farkıyla yaşamıma ek yapmış oluyorum; küçümsemeyelim!

Sanatçıların, bilim insanlarının ve bilinen kişilerin doğum ve ölüm tarihlerine mutlaka bakar, kaç yıl yaşadıklarını hep hesap ederim. Buna karşı koyamıyorum. Benim için önemli olan, eserleri ve yapıtlarıyla hayatıma bir şeyler katmış olanları, uzun yaşamış olsalar da o hesap anında hep üzülerek anarım. Çok genç ölenler ise "Uzun yaşasalar hangi eserleri verirdi acaba?" diye acı bir olasılık barındıran sorular bırakır bana. Sorular ve hayıflanmalar!

* * *

Çocukluğum sevginin sıcaklığıyla örülmüş bir kozanın korunaklılığında geçti. Işıklı ve aydınlıktı. Yaban hayvanlarını ve bitkileri davet eden huzurlu bir bütünlük vardı.

Kocaman bir aileydik, amcalarım ve halalarım. On-on beş haneli mezrada temiz bir akrabalıkla birbirine tutunuyordu herkes. Sadelik vardı. Dünya çok genişti. Her şey kelimelere yüklenen anlamla varlığını koruyordu. Sevgi, dostluk ve akrabalık hilafsızdı!

Çocukken, yani dünyam köyken, tüm güzellikler gibi renkler de katıksız ve tamdı. Kesin bir yargıya sahibim: Hiçbir ışık öyle duru ve pürüzsüz olmadı sonraları. Sessizlik, dinginlik ve huzurla buluşunca kuşatıcılığına şefkat ekliyordu ışık ve karanlık. Karanlığı ve aydınlığı bütün renklerle birlikte büyüyünce kaybettim.

Hayatla didişirdik ve zevk alırdık bundan. Her şey çok tazeydi!